

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra sociálních věd

Psychologie výslechu

Bakalářská práce

The psychology of interrogation

Autor: Adéla Mejsnarová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Mgr. Lenka Krámská Ph.D.

Praha 2024

Poděkování

Touto formou bych chtěla poděkovat paní prof. PhDr. Mgr. Lence Krámské Ph.D.. za její odborné vedení, pomoc a ochotu, se kterou mi vycházela vstříc při zpracování mé bakalářské práce.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Na Benecku dne 1.3.2024

.....

Adéla Mejsnarová

Anotace

Bakalářská práce se zabývá psychologií výslechu vyslýchajícího a vyslýchaného z pohledu kriminalistiky a psychologie. V první části práce vymezuje výslech a jeho účastníky. Další část práce se zaměřuje na zkoumání výslechu jako sociální interakce, komunikace a percepce. Dále se zabývá výslechem z pohledu psychologie, kdy je zkoumáno vědomí, chování a vzájemná interakce účastníků výslechu a to, jakým způsobem určité faktory samotný výslech ovlivňují. V poslední části je uveden návrh na výzkum, na základě kterého by mohla být navržena doporučení pro policejní orgány ohledně výběru a používání výslechových technik. Cílem bakalářské práce je lépe porozumět dané problematice, prozkoumat psychologické aspekty výslechu a zvýšit povědomí o významu psychologie výslechu pro širší veřejnost.

Klíčová slova

psychologie, výslech, vyslýchající, vyslýchaný, interakce, komunikace, percepce

Annotation

Annotation The bachelor's thesis deals with the psychology of interrogation of the interrogator and the interrogated from the perspective of criminology and psychology. The aim of the thesis is an individual research and its subsequent description. In the first part of the thesis, the interrogation and its participants are defined. The other part of the thesis focuses on the research of interrogation as social interaction, communication and perception. It also deals with interrogation from the point of view of psychology, where the consciousness, behavior and mutual interaction of the participants in the interrogation are examined as well as how certain factors influence the interrogation itself. The final section presents a

research proposal on the basis of which recommendations could be made for police authorities regarding the selection and use of interrogation techniques.

The aim of the bachelor's thesis is to better understand the issue, to explore the psychological aspects of interrogation and to raise awareness of the importance of the psychology of interrogation to the wider public.

Keywords

psychology, interrogation, interrogator, interrogated, interaction, communication, perception, interrogation

Obsah

Úvod.....	8
1. Obecná definice výslechu.....	10
1.1 Předmět, obsah, průběh a výsledek výslechu.....	12
1.2 Rolový charakter výslechu.....	17
1.2.1 Rolová kompetence vyslýchaného.....	18
1.2.2 Rolová kompetence vyslychajícího.....	19
1.3 Psychická zátěž při výslechu.....	21
2. Účastníci výslechu.....	22
2.1 Osobnost.....	22
2.1.1 Osobnost vyslýchaného.....	23
2.1.2 Osobnost vyslychajícího.....	28
2.1.3 Ostatní účastníci výslechu.....	30
3. Výslech jako sociální interakce, komunikace a percepce.....	31
3.1 Sociální interakce.....	31
3.2 Komunikace ve výslechové interakci.....	32
3.2.1 Verbální komunikace.....	33
3.2.2 Nonverbální komunikace.....	35
3.3 Sociální percepce ve výslechové interakci.....	38
4. Faktory a prostředky ovlivňující výslech.....	39
4.1 Předchozí zkušenosti.....	39
4.2 Adekvátní zajištění přítomnosti vyslýchaného.....	40
4.3 Vhodná forma seznámení s tématem výslechu a s procesním postavením vyslýchaného.....	41
4.4 Osobnost vyslychajícího.....	41
4.5 Metody a postupy (výběr adekvátního psychologického přístupu odpovídajícího specifikům osobnosti vyslýchaného).....	42
4.5.1 Diagnostické.....	43
4.5.2 Intervenční.....	44
4.6 Kognitivní faktory vyslýchaného.....	52
4.7 Interakce mezi vyslychajícími a vyslychaným.....	53
4.7.1 Pozitivní vlivy.....	53
4.7.2 Negativní vlivy.....	54
4.8 Technické prostředky.....	54
4.8.1 Pozitivní vlivy.....	55
4.8.2 Negativní vlivy.....	56
5. Návrh výzkumu.....	57
5.1 Vliv psychologických faktorů na efektivitu policejního výslechu: Studie výslechových technik a zkušeností vyšetřovatelů.....	57

5.1.1 Cíle studie.....	58
5.1.2 Metodologie.....	58
5.1.3 Očekávané výsledky.....	59
5.1.4 Význam studie.....	59
Závěr.....	60
Seznam použité literatury.....	62

Úvod

Tato bakalářská práce se zaměřuje na problematiku výslechu, což je klíčový prvek kriminalistické taktiky. V rámci této práce je cílem nejen definovat výslech, jeho proces a účastníky, ale také přiblížit osobnosti jednotlivých účastníků výslechu a analyzovat jejich vzájemnou interakci, komunikaci a percepce. Existuje různý pohled na výslech – někteří ho vidí jako součást kriminalistických procedur, zatímco jiní ho chápou jako psychologický proces, který by měli provádět odborníci s minimálními znalostmi psychologie.

První kapitola práce se věnuje obecné definici výslechu. Jsou zde rozebrány jeho základní charakteristiky, včetně předmětu, obsahu, průběhu a výsledků. Dále je zkoumán rolový charakter výslechu a jeho psychická zátěž pro všechny zúčastněné strany. Podrobně je rozebrán průběh výslechu a jeho předmět s důrazem na důležitosti přípravy a použití psychologických metod poznávání osobnosti. Dále je výslech popsán jako sociální situace. Druhá kapitola se zabývá účastníky výslechu. Jejich osobnostní charakteristiky jsou analyzovány z hlediska vlivu na průběh a výsledek výslechové situace. Práce popisuje jednotlivé účastníky výslechu a jejich charakteristiku osobnosti. To zahrnuje jak osobnost vyslýchaného, tak i vyslychajícího, stejně jako ostatní účastníky výslechu, kteří mohou mít rovněž významný dopad na celkovou dynamiku. Třetí kapitola se zaměřuje na výslech jako sociální interakci, komunikaci a percepce. Jsou zde popsány různé formy sociální interakce v rámci výslechové situace, komunikační procesy a význam verbální i neverbální komunikace a sociální percepce pro úspěšný průběh výslechu. Nakonec čtvrtá kapitola analyzuje různé faktory a prostředky, které ovlivňují průběh výslechu. Mezi tyto faktory patří předchozí zkušenosti vyslýchaného, adekvátní zajištění přítomnosti vyslýchaného, vhodná forma seznámení s tématem výslechu a s procesním postavením vyslýchaného,

osobnost vyslychajiciho, metody a postupy odpovidajici specifikum osobnosti vyslychaneho, kognitivni faktory vyslychaneho a interakce mezi vyslychajicim a vyslychanym. Duktadna analyza techto faktorů a prostredků je klíčem k porozumení komplexnosti procesu výslechu a může poskytnout důležité poznatky pro právní systém, policie, soudní orgány a další instituce zapojené do právních procesů. V dnešní době se problematika výslechu stává stále důležitější součástí kriminalistických a právních procesů. Výslech není pouze formální procedurou, ale spíše složitou interakcí mezi účastníky s cílem získat relevantní informace a objasnit trestnou činnost. Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu výslechu z různých perspektiv, přičemž klade důraz na jeho definici, průběh, účastníky a faktory ovlivňující jeho efektivitu. Cílem této práce je přispět k hlubšímu porozumení procesu výslechu a jeho komplexní povaze, a tím poskytnout ucelenější pohled na jeho význam v rámci kriminalistického vyšetřování a soudního procesu.

1. Obecná definice výslechu

Výslech můžeme vnímat jako složitou sociální situaci, ve které se setkávají různé osobnosti a jejich role. Je to interakce mezi dvěma nebo více lidmi, které se výslechu účastní, prostředky, které používají a dané podmínky, v kterých k interakci dochází. Tato sociální situace má své specifické rysy a dynamiku, která ovlivňuje průběh a výsledek výslechu. Od ostatních situací se liší obzvláště předmětem, obsahem, průběhem interakce a vztahy mezi účastněnými osobami.

1

„Za základní funkční jednotky sociální situace považujeme:

- *subjekt (vyslýchající); cílevědomě a přímo ovlivňuje objekt*
- *objekt (vyslýcháný); ovlivňuje činnost subjektu*
- *prostředky interakce; nástroje aktivity subjektu, zkvalitňující činnost subjektu*
- *ovlivňující aktivity subjektu; činnost jakožto činitel situace, který má určitou stupňovou škálu*
 - nulová činnost (pasivita, ocitání se v situaci, situace bezmocnosti)*
 - pokusy o zásahy do situace (málo ovlivňují některé činitele)*
 - aktér, který může situace vyvíjet, přeměňovat nebo udržovat dle svých potřeb*
 - možnost připravovat určité situace, vytvářet je a ovládat je*
- *činnost a projevy jiných subjektů; působí různě na ostatní činitele*

1 SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3

- *podmínky; podmínky jsou souhrnem všech složek daného prostředí, které působí na subjekt situace (působí na všechny účastníky)²*

Jedním z klíčových prvků této sociální situace je vyslýchaný. Je to osoba, která má pravdivé informace o trestném činu, což ji činí jedinečnou a nezastupitelnou v rámci procesu vyšetřování. I v případě, kdy vyslýchaný vypovídá lživě, má vyslychající možnost se lépe zorientovat v jeho osobnosti a celém průběhu trestného činu. Pro vyslychajícího je důležité, aby před samotným výslechem a během něj zvolil vhodný psychologický přístup a taktiku, která minimalizuje riziko odmítnutí spolupráce vyslychaného a maximalizuje pravdivost výpovědi.

Dalším z prvků sociální situace výslechu je mocenský vztah mezi účastníky.

Vyslychající si často vytváří představu o průběhu dané situace, disponuje větší mocí a kontrolou nad průběhem výslechu, což může způsobit nerovnováhu v moci. Jednání a chování vyslychajícího souvisí s tím, jak vyslychaný naplňuje jeho požadavky a cíle. Vyslychající se snaží získat důkazy, ověřit výpovědi a získat relevantní detaily týkající se případu. Mocenská nerovnováha může pak ovlivňovat chování vyslychané osoby. Vyslychaný reaguje na podněty vyslychajícího a projevuje tak svoji ochotu podávat a vybavovat si relevantní informace nebo svoji neochotu vypovídat.

Hlavním účelem sociální situace výslechu je získání informací. Dle Spurného (2010) tato situace umožňuje vyslychajícímu:

- uvědomit si existenci a vliv jednotlivých situačních činitelů na prožívání a chování účastníků výslechové interakce;
- vnímat, hodnotit a interpretovat chování a projevy vyslychaného i ostatních účastníků výslechové interakce v situačním kontextu;

² SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s.154. ISBN 978-80-7380-153-3

- ovlivňovat průběh výslechové interakce;

Výslechová (sociální) situace má několik zvláštností, které ji odlišují od běžných komunikačních situací. Výslech není pouze rozhovorem, ale dané situace jsou tzv. *sui generis*, což vyžaduje specifické dovednosti, podmínky a strategie účastníků.

Při výslechu se vyslýchaný setká zpravidla se třemi výslechovými situacemi;

- vyslýchaná osoba chce vypovídat pravdu, pravdivě odpovídá a její výpověď je relativně úplná
- vyslýchaná osoba chce vypovídat pravdu, ale její výpověď je nepřesná, neúplná a v některých epizodách je v rozporu s objektivně zjištěnými fakty
- vyslýchaná osoba nechce pravdivě vypovídat a pravdivě nevypovídá

3

Výslechová (sociální) situace je charakteristická zejména jejími objektivními podmínkami: předmětem, obsahem, průběhem a výsledkem výslechové interakce, rolou podmíněnou interakcí při výslechu a psychickou náročností. Výše zmíněné objektivní podmínky budou rozvedeny v následujících kapitolách.

1.1 Předmět, obsah, průběh a výsledek výslechu

Předmětem kriminalistických výslechů je získávání informací a důkazů relevantních pro trestní vyšetřování a soudní procesy. Podstatou výslechu je tedy získání informací z paměťových stop jejich reprodukcí. Za paměťovou stopu

3 NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004, s.473. ISBN 80-7317-036-1

považujeme odraz objektivní reality, který vznikl a formoval se ve vědomí člověka v příčinných souvislostech s kriminalisticky významnou událostí. ⁴

Kriminalistické výslechy mají za cíl prověřit svědectví, získat výpovědi podezřelých, obětí a svědků, a to za účelem zjišťování pravdy právě pomocí určitého, zákonem upraveného a kriminalistickou taktikou doporučeného postupu. Vyslýchající si díky relevantním výpovědím mohou vytvořit představu o dané události. Tyto výpovědi vyslýchající zjišťují na základě zákona, v souladu se zákonem, tj. za dodržení zákonných požadavků a etiky policejní práce. ⁵

Obsahem výslechu je soubor informací a prvků, které jsou součástí komunikace mezi vyslýchajícím a vyslýchanou osobou. Obsah se mění v závislosti na cíli výslechu a na trestném činu, který je předmětem vyšetřování. Centrálním prvkem obsahu výslechu jsou otázky kladené vyslýchajícím a odpovědi poskytované vyslýchanou osobou. Otázky se týkají události nebo trestného činu, který je předmětem vyšetřování. Vyslýchaná osoba poskytuje svědectví o události, na kterou byla dotázána. To může zahrnovat popis místa činu, události vedoucí k trestnému činu a jeho průběh. Vyslýchající se může ptát na detaily spojené s událostmi, jako jsou popisy osob, vozidel, věcí nebo dalších relevantních prvků. Všechny detaily jsou důležité při rekonstrukci události. Výslech může zahrnovat také otázky týkající se motivace a pohnutek vyslýchané osoby nebo dalších osob spojených s vyšetřovaným trestným činem. V rámci výslechu mohou být vyslýchané osoby dotazovány i na komunikaci s dalšími lidmi před nebo po události. Vyslýchaná osoba bývá často požádána o rekonstrukci chronologie

4 KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4

5 NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003, s.139. ISBN 80-7251-141-6

událostí a významných okamžiků a dotazována na své alibi v době trestného činu. Obsah výslechu je velmi důležitý pro shromažďování důkazů a zjišťování pravdy v rámci vyšetřování.

Do obsahu výslechu patří také samotná příprava vyslychajícího (studium případu, sběr důkazů, analýzu dostupných informací a rozhodnutí o taktice výslechu) před výslechem.

Jelikož je výslech složitým procesem, je důležité, aby jeho konstrukce nebyla libovolná. „Proto z procesního zákona vychází kriminalistická taktika, která doporučuje tři stadia výslechu v tomto pořadí:

- 1) *úvodní stádium*
- 2) *monolog*
- 3) *dialog*“⁶

Trestní procesní zákoník uvádí první a druhé stádium jako povinné. Třetí stádium doporučuje využívat jen tehdy, pokud je nutno monologickou výpověď doplnit. Níže jsou shrnuta jednotlivá stadia.

1) Úvodní stádium výslechu

Úvodní stádium výslechu zahrnuje způsob a formu předvolání osoby, zjištění její totožnosti a její „přivítání“. Dále poučení vyslychané osoby o právech a povinnostech podle jejího postavení v trestním řízení, včetně vysvětlení významu její výpovědi a seznámení s předmětem výslechu.⁷

⁶ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003, s.145. ISBN 80-7251-141-6

⁷ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003,

V rámci úvodní části výslechu je důležité navázání prvního kontaktu vyslychajícího s vyslychaným. Pokud dochází k prvnímu kontaktu je důležitý u obou stran tzv. „halo efekt“ (efekt prvního dojmu), který může následně ovlivnit celý nadcházející výslech. Výhodou vyslychajícího je, že díky informacím, které si před výslechem o vyslychaném zjistil, může své chování už od začátku přizpůsobit.⁸

Výslech začíná představením vyslychajícího, který by se měl vždy představit hodností, příjmením a funkcí a současně si ověřit totožnost osoby, která bude vyslychána. Nezbytným krokem v úvodním stádiu je poučení vyslychané osoby dle jeho procesního postavení (§97-upravuje povinnost svědčit, §99-upravuje okolnosti zákazu výslechu, §100-upravuje právo odepřít výpověď, §102-upravuje okolnosti zákazu výslechu).⁹ Pokud by vyslychaná osoba nebyla řádně poučena, byl by výslech považován za nezákonný a nepoužitelný v trestním řízení. V této fázi je také nutné seznámit vyslychaného s předmětem výslechu. Zde záleží i na tom, zda daná osoba chce nebo nechce vypovídat a také na vyslychajícím, jakou atmosféru na začátku výslechu navodí.

2) Monolog (souvislé líčení předmětného děje-vyprávění)

„Monolog je volná a nepřerušovaná výpověď vyslychaného k předmětnému ději.“

¹⁰ Podle trestního řádu musí být vyslychanému umožněno se podrobně vyjádřit k

s.136. ISBN 80-7251-141-6

⁸ PROTIVINSKÝ, Miroslav; MUSIL, Jan a PRERAD, Vladimír. *Taktika výslechu v přípravném řízení trestním*. 2., přeprac. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987

⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., O trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁰ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004, s.17. ISBN isbn80-7317-036-1

danému případu. Vyslýchající tento monolog přerušuje pouze v nejnútnejším případě (pokud se vyslýchající odchyluje od předmětu výslechu, případně má-li daný děj upřesnit). Vyslýchající může vyslýchaného navést, jakým způsobem má postupovat (např. vyprávět v časovém sledu událostí). Vyslýchající má možnost pozorovat verbální i nonverbální reakce.

V průběhu této fáze vyslýchající poznává vyslýchaného. Může hodnotit jeho typ paměti, jeho mimiku těla a porovnávat výpověď s dalšími již známými důkazy. V této fázi lze s vyslýchajícím navázat velmi dobrý psychologický kontakt, který je předpokladem úspěchu v dialogické části fázi výslechu.

3) Dialog (kladení otázek a odpovídání na ně)

Dialog následuje po ukončení monologické části výslechu a spočívá v kladení otázek vyslýchajícího a odpovídáním na ně vyslýchaným. Vyslýchající klade otázky k doplnění dříve poskytnutých informací nebo k objasnění nejasností (pokud vyslýchaný nechce mluvit, vyslýchající využívá různé metody a taktiky výslechu). Tato fáze také vyžaduje schopnost efektivně, aktivně naslouchat a klást relevantní otázky. *„Formulace otázek musí splňovat tato kritéria:*

- *otázky musí být jasné, stručné a srozumitelné,*
- *otázky musí být formulovány k jednomu problému či okruhu,*
- *otázky musí být formulovány tak, aby odpověď byla jednoznačná*
- *otázky nesmí být ponižující, urážející a navádějící“* ¹¹

Vyslýchající využívá znalosti z policejní psychologie, sociální psychologie a znalosti psychologie osobnosti, aby od vyslýchaného získal veškeré informace

¹¹ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004, s.17. ISBN isbn80-7317-036-1

týkající se případu. „V policejní praxi byl ověřen následující postup kladení otázek:

- otázky o okolnostech, které nebyly ve vlastním vyjádření vůbec zmíněny a teprve poté otázky o okolnostech, o kterých vyslýchaný sám hovořil
- otázky týkající se toho, co vyslýchaný sám prožil a vnímal a teprve poté otázky týkající se zprostředkovaného vědění
- otázky týkající se pohnutek a motivu a teprve poté otázky týkající se názoru a mínění“¹²

Po dosažení cílů dialogu vyslychající uzavírá tuto fázi a může shrnout důležité body diskuse. Výsledkem výslechu je zaprotokolovaná výpověď s podpisem vyslychané a vyslychající osoby.

1.2 Rolový charakter výslechu

„Pojem role označuje vzájemnou závislost sociálního chování a postavení ve struktuře mezilidských vztahů. Role jsou vyjádřením toho, jak je definován vztah mezi lidmi v určité situaci.“¹³ Rolový charakter výslechu odkazuje tedy na to, jaké role hrají účastníci výslechu a komunikaci mezi účastníky. Výslech začíná jasným rozdělením rolí. Vyšetřovatel má aktivní roli v kladení otázek a řízení průběhu, zatímco vyslychaná osoba má roli pasivnější.

12 NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004, s.154. ISBN isbn80-7317-036-1

13 SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 40. ISBN isbn978-80-7380-153-3

1.2.1 Rolová kompetence vyslýchaného

„Výslechová interakce, do které jedinec vstupuje, aktualizuje potřebu poznat osobnost druhého účastníka, ovlivnit jeho chování a postoje. Cílem účelového poznávání druhého účastníka výslechové interakce, je posouzení jeho rolové kompetence. Rolová kompetence, spočívá v jeho ochotě a schopnostech poskytnout informace k šetřenému skutku.“¹⁴

Vyslýchaný získá představu o obsahu aktuální role ihned po poučení a seznámení s předmětem výslechu. Vytváří si představu o svém pojetí dané role, která vyplývá z jeho procesního postavení (svědek, obviněný). Utváří si také představu o tom, zda svoji roli přijme či nikoli.

V rámci výslechové situace můžeme identifikovat několik různých scénářů, které charakterizují postoj a schopnosti vyslýchané osoby:

- vyslýchaný je ochotný poskytnout informace a není schopen;

V některých případech se může stát, že vyslýchaná osoba je ochotná poskytnout informace, ale není možné naplnit požadavky její role. To může být způsobeno různými faktory, jako je například zdravotní stav, který brání vyslýchané osobě poskytnout relevantní informace. Přestože by chtěla vypovídat, její schopnost je omezená.

¹⁴ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. , str. 60. ISBN 80-7178-846-5.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 8073670402

- vyslýchaný je ochotný poskytnout informace a je schopen;

V opačném případě se jedná o situaci, kdy vyslýchaná osoba nejenže má odpovídající schopnosti, ale také informace chce poskytnout. Může si dobře vzpomenout na události a relevantní informace pro daný výslech. I když tato osoba může být vnímána jako neproblémová, může se stát výslechová situace složitější, pokud očekávání vyslýchaného neodpovídá reálným schopnostem.

- vyslýchaný není ochoten poskytnout informace a je neschopen;

Nejkomplikovanější situace je, v případě že vyslýchaná osoba není ochotná ani schopná naplnit požadavky své role. To může být způsobeno různými faktory, jako je nulová motivace, negativní postoj k výslechu, nedůvěra v orgány činné v trestním řízení nebo přesvědčení, že nemá co sdělit. V takových případech je pro vyslýchajícího těžké získat jakékoli informace.

- vyslýchaný není ochotný poskytnout informace, ale je toho schopen;

V některých případech může mít vyslýchaná osoba schopnosti k poskytování informací, ale nemá k tomu motivaci. Tento postoj může být způsoben strachem, obavami z pomsty nebo negativním postojem k vyslýchajícímu. V takových situacích může vyslýchaný odmítat spolupracovat.

1.2.2 Rolová kompetence vyslýchajícího

„Rolová kompetence vyslýchajícího spočívá ve vedení výslechové interakce (prvky uplatnění moci) spolu s vytvářením podmínek posilujících psychologický kontakt. Projevuje se jako schopnost a ochota vyslýchajícího volit na základě reálného vnímání vyslýchaného psychologické prostředky a postupy, které mu

umožňují vytvářet vyvážený poměr mezi uplatňováním podpory při výslechu a zvyšují schopnosti a ochotu vyslýchaného vypovídat.“¹⁵

Vyslychající musí mít určité znalosti, které by měl umět efektivně využívat ve výkonu své práce. Mezi tyto znalosti řadíme: komunikační dovednosti, empatii, etiku, objektivitu, psychologické znalosti, kritické myšlení, taktické dovednosti a stresovou odolnost.

Jedním z projevů uplatnění moci při výslechu je již samotné předvolání či předvedení obviněného k výslechu. Už tato aktivita může být vyslychaným vnímána jako nepřátelská. Čím větší pravomoc vyslychající má a uplatňuje ji, tím větší je nedůvěra ze strany vyslychaného. Vyslychající může uplatňovat v rámci své moci tlak na vyslychanou osobu, aby získal informace. Tento tlak musí být v mezích zákona a etických standardů.

Dalším faktorem v rámci rolové kompetence vyslychajícího je sociální podpora, která může pozitivně ovlivnit psychickou podporu vyslychané osoby. Ochota podporovat jedince vychází z pozitivního postoje k němu. *„Sociální podporu při výslechu chápeme jako vztahovou nabídku (ochotu) vyslychajícího vytvářet podmínky, které v komunikačně náročné situaci umožňují vyslychanému svobodné rozhodování a volbu.“*¹⁶ Záleží čistě na vyslychaném, zda „nabídku“ přijme či nikoli a bude podle toho také tak jednat.

15 SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s.60. ISBN 978-80-7380-153-3

16 SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s.46. ISBN isbn978-80-7380-153-3

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie: základy praktické psychologie pro policisty, strážníky, justiční stráž a pracovníky soukromých bezpečnostních služeb*. 2. rozš. vyd. Praha: Support, 1996. ISBN 80-902164-0-4

Mezi uplatňováním moci a ochoty poskytovat podporu jsou značné rozdíly. Nejvíce záleží na osobnosti vyslychajícího a také na tom, jakým způsobem bude psychologický kontakt s vyslychaným rozvíjet.

1.3 Psychická zátěž při výslechu

Každý výslech s sebou přináší značnou psychickou zátěž, která se týká jak vyslychané osoby, tak i vyslychajícího. Tato zátěž je způsobena interakcí mezi vyslychajícím a vyslychaným. „*Vzniká v důsledku emocionálního a psychického napětí spojeného s procesem výslechu. Psychika vyslychané osoby může být ovlivněna různými faktory, a tyto vlivy mohou mít významný dopad na průběh výslechu.*“¹⁷

Během výslechu prožívá často vyslychaná osoba stres a úzkost. Tyto emoce jsou spojeny s možnými následky výslechu, strachem z pomsty ze strany obviněných nebo jejich pachatelů, výsledkem výslechu nebo také v případě, že se jedná o citlivý případ. Psychická zátěž může ovlivnit schopnost jasně a klidně vypovídat. Vyslychaní mohou mít také různý postoj k orgánům činných v trestním řízení. Pokud mají nedůvěru, mohou být méně ochotni spolupracovat.

Dalšími faktory, které mohou být zátěží při výslechu jsou konkrétní podmínky a to: fyzikální, časové a prostorové. Prostředí místnosti pro výslechy je mnohdy nepříjemné a může tak zesílit úzkosti vyslychané osoby. S tím souvisí určitá izolace od vnějšího světa, která může vést k určité nejistotě vyslychaného. Dalším faktorem je délka výslechu. Pokud je výslech dlouhý, dochází ke ztrátě koncentrace a únavě. Profesionální přístup vyšetřovatelů a dostupnost

¹⁷ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. , str. 34. ISBN 80-7178-846-5.

psychologické podpory mohou pomoci minimalizovat negativní dopady psychické zátěže při výslechu.¹⁸

2. Účastníci výslechu

Prožívání a chování (projevy osobnosti) účastníků závisí na specifických nárocích, požadavcích a podmínkách výslechové situace. V rámci této kapitoly budou rozebrány tři hlavní skupiny účastníků: vyslýchané osoby, vyslýchající orgány a případné další aktéry, které se mohou v procesu výslechu objevit. Každá z těchto skupin má vlastní osobnostní dynamiku motivace, která je důležitá při výslechu. Bude zkoumáno, jakým způsobem osobnost vyslýchaného může ovlivnit jeho reakce, schopnost spolupráce a schopnost vypovídat. Stejně tak budou popsány osobnostní rysy a dovednosti vyslýchajících orgánů, které mohou hrát roli v jejich schopnosti efektivně provádět výslech. Kromě toho bude zkoumán vliv ostatních účastníků, jako jsou advokáti, tlumočníci aj. na atmosféru a dynamiku výslechové situace, která je vytvářena při jejich přítomnosti. Nejprve je nutné vysvětlit samotný pojem osobnost, která je základem pro tuto kapitolu a celý výslech.

2.1 Osobnost

Kriminalistický výslech představuje komplexní interakci mezi různými účastníky. Výslech z hlediska psychologie je rozhovor, během kterého jsou pozorovány psychologické vlivy. Tuto interakci ovlivňují zejména osobnostní charakteristiky

18 NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. ISBN 80-7251-141-6

účastníků výslechu, jejich psychické rozpoložení, vztah mezi nimi, procesní postavení vyslychaného, vybraná taktika výslechu, projednávaná událost a očekávaný průběh situace.¹⁹

Pojem osobnost byla poprvé definovaná na začátku 20. století. V této době bylo nutné vysvětlit fakt, že na tentýž podnět (situaci) reagují různí lidé rozdílně. Mezi podnět a reakci bylo tedy nutno vložit nějaký faktor, který by tuto variabilitu reakcí vysvětloval. Tento faktor byl později nazván osobnost.²⁰ Důvodem těchto různých reakcí je tzv. individuální celek dispozic, který způsobuje různé reakce na danou situaci právě proto, že ji lidé vnitřně různě zpracovávají a že tyto reakce vykazují určitou jednotu citění, myšlení, vnímání, představ a snah. Individuální celek dispozic je tedy komplexní souhrn vlastností, schopností, dovedností a rysů jednotlivce. Tento celek zahrnuje fyzické, mentální, emocionální a sociální aspekty osobnosti a chování.

Struktura osobnosti je soustava prvků psychických vlastností nebo rysů osobnosti. Tyto prvky struktury osobnosti, chápané jako její pozorovatelné projevy nebo jako dispozice různých druhů, představují psychické vlastnosti osobnosti.

2.1.1 Osobnost vyslychaného

Psychologická osobnost vyslychaného je komplexní soubor charakteristik, které zahrnují emocionální, kognitivní a behaviorální rysy této osoby.²¹ Při výslechu má vyslychající možnost pozorovat chování vyslychaného a jeho psychické

¹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, str.446. ISBN 978-80-7380-461-9

²⁰ NEKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2021. ISBN 978-80-7553-886-4

rozpoložení, díky tomu může vyslychající přizpůsobit taktiku výslechu a přístup k vyslychanému. Velkou roli hraje aktuální postoj vyslychaného k danému výslechu, především v jeho ochotě a schopnostech reprodukovat informace týkající se případu (viz kapitola 1). Níže bude rozebráno, jak osobnost vyslychaného může ovlivnit jeho reakce, schopnost spolupráce a schopnost vypovídat.

1) Temperament

Temperament je biologicky podmíněný aspekt osobnosti. Jedná se o základní dispozice, které ovlivňují jeho reakce na různé podněty situace. Jedná se tedy o souhrn vrozených rysů osobnosti, které se trvale projevují způsobem reagování, jednání a prožívání.

Dnes dělíme temperament do čtyř různých typů – sangvinik, choleric, melancholik a flegmatik. Každý z těchto typů temperamentu má určitou charakteristiku, díky které může vyslychající přizpůsobit přístup k vyslychanému.

Sangvinik je označení pro temperamentní typ, který je obvykle spojován s extrovertním chováním a pozitivním vztahem k okolí. Lidé s tímto temperamentem jsou často veselí, společenší a snadno se zapojují do sociálních interakcí. Jsou optimističtí a mají tendenci vidět věci v jasném světle. Choleric je charakterizován silnou emocionální reaktivitou a impulzivitou. Lidé s tímto temperamentem mají tendenci být výbušní, snadno se vzrušují a rychle reagují na podněty ve svém okolí. Jsou často cílevědomí a energičtí, ale mohou mít také sklony k hněvu a netrpělivosti. Melancholik je typ, který je často spojován s introvertním chováním a hlubokými emocemi. Lidé s melancholickým

21 BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7

temperamentem jsou obvykle citliví, zamyšlení a mají tendenci k melancholii. Jsou perfekcionisté a často se zaměřují na detaily, ale mohou mít také sklony k pesimismu a úzkostem. Flegmatik je temperamentní typ, který je obvykle charakterizován klidem, stabilitou a vyrovnaností. Lidé s flegmatickým temperamentem jsou často nevýrazní a málo reaktivní na emocionální podněty. Mají tendenci být diplomatickými a tolerantními a zřídka se dostávají do konfliktů.²²

2) Emocionalita

Emocionalita zahrnuje rozsah a intenzitu emocí, které vyslýchaný zažívá.²³ Nejvíce záleží, zda je vyslýchaný emočně labilní nebo stabilní. To ovlivní následující schopnost koncentrace, jeho paměť a jakým způsobem bude na otázky odpovídat. Emoční stabilita a labilita jsou dva klíčové pojmy v oblasti psychologie, které se týkají variabilita emocionálních reakcí jednotlivce. Emoční stabilita popisuje schopnost udržovat konzistentní a vyvážené emocionální stavy i v různých situacích. Pokud má člověk vysokou emoční stabilitu, má tendenci zůstat klidný a vyrovnaný, i když se setká se stresem nebo nečekanými událostmi. Na druhou stranu, emoční labilita je charakterizována častými a intenzivními změnami emocionálního stavu. Lidé s emoční labilitou mohou

22 BLATNÝ, Marek a PLHÁKOVÁ, Alena. *Temperament, inteligence, sebepojetí: nové pohledy na tradiční témata psychologického výzkumu*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003. ISBN 80-86620-05-0

BOLTON, Bill a THOMPSON, John. *Entrepreneurs: talent, temperament and opportunity*. 3rd pub. Oxon: Routledge, 2013. ISBN 978-0-415-63187-7

23 BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7

prožívat silné a nepřiměřené reakce na události kolem sebe a jejich nálady mohou být neustále ve změně.²⁴

3) Inteligence

Inteligence odráží kognitivní kapacitu vyslychaného. Zahrnuje schopnost analytického myšlení a schopnost komunikovat. Inteligence ovlivňuje schopnost vyslychaného porozumět otázkám a dávat smysluplné výpovědi. Může také ovlivnit schopnost vyslychaného manipulovat s informacemi. Osoby, které mají vyšší inteligenci obvykle často rychle analyzují otázky a používají různé strategie při tvorbě odpovědí.

4) Kognitivní styl

Kognitivní styl se týká způsobu, jakým vyslychaná osoba zpracovává informace, myslí a rozhoduje se. To zahrnuje způsob myšlení, uvažování, rozhodování a intelektuální funkce, jako je paměť, koncentrace a logické myšlení. Tento styl vypovídá o osobnosti vyslychaného hned v několika rovinách a to, jak rychle se vyslychaný rozhoduje; jak verbálně a vizuálně působí; jak se orientuje na detaily a celkový obraz a zda se rozhoduje analyticky či intuitivně.

5) Postoje (identita)

Postoj nebo-li identita vyslychaného zahrnuje jeho vnímání sebe sama a toho, kdo je, jeho hodnoty a přesvědčení. To zahrnuje jeho sebevědomí, sebeúctu, ale také jeho postoj k situaci výsledku

24 MCKAY, Matthew; ROGERS, Peter D.; POTTER-EFRON, Ronald T.; POTTER-EFRON, Patricia S.; KNAUS, William J. et al. *Jak zvládat silné emoce a osedlat svůj hněv*. Přeložil Ivo MÜLLER. Praha: Portál, 2023. ISBN 978-80-262-2092-3

6) Sugestibilita

„Výslechová sugestibilita ve vztahu k osobnostním charakteristikám vyslýchaného se týká schopnosti vyslýchané osoby přijímat a reagovat na sugestivní vlivy, které pochází při výslechu od vyslýchajícího.“²⁵ Můžeme tedy říci, že je to schopnost reagovat na sugesci. Sugescie je podmanivé působení na něčí myšlení, cítění, vůli, jednání, probíhající zpravidla mimo rozumovou a volní oblast.²⁶ Osoba s vysokou sugestivitou může snadno přijmout nesprávné informace, mylné návrhy nebo nesprávné interpretace událostí, což může vést k nepřesné, nespolehlivé nebo zavádějící výpovědi. Tato osoba se vyznačuje určitou psychickou zranitelností.²⁷

7) Psychická zranitelnost

Gudjonsson rozděluje psychologickou zranitelnost do čtyř skupin;

- mentální porucha (mentální onemocnění, poruchy učení, poruchy osobnosti)
- abnormální stav mysli (úzkosti, poruchy nálady, fobie, úmrtí blízké osoby, intoxikace, abstinenční stavy po užití drog a alkoholu)
- intelektuální fungování (hraniční hodnoty IQ)
- osobností charakteristiky (sugestibilita, kompliance nebo tendence podvolit se okolí)

²⁵ Matoušek, V. Psychologie výslechu osoby podezřelé z vraždy. Kriminalistický sborník Speciál, 2006, č. 1

²⁶ ÇAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4033-1

²⁷ Gudjonsson, G.H., Clark, N. (1986). Suggestibility in police interrogation: A social psychological model. *Social Behaviour*, 1, 83-104

8) Kompliance

Jelikož sugestibilita znamená spíše vztah mezi nejistotou a postupným ztrácením věřit vlastní paměti, tak v případě compliance nejde o ztrátu důvěry ve vlastní paměť, ale o podřízení se požadavkům ostatních. Někteří zranitelní jedinci si mohou být jisti, co viděli, ale ve snaze vyhnout se konfliktu změni odpověď. ²⁸

2.1.2 Osobnost vyslychajícího

Vyslychající by měl být dobře připraven na výslech. Samozřejmostí je znalost trestního řízení a základních psychologických dovedností. Dále pak musí být obeznámen s konkrétním případem a vědět, jakého cíle chce při výslechu dosáhnout.

Výslechu předchází objektivní zhodnocení vlastního psychického a fyzického stavu (zda je výslechu objektivně schopen či nikoli). Dále by měl vyslychající zhodnotit, zda má dostatečnou znalost oboru, kterého se výslech týká nebo zda nemá výraznou antipatii vůči vyslychanému.

„Vyslychající při výslechu vystupuje v roli dané jeho socio-profesním zařazením (policejní orgán provádějící vyšetřování, státní zástupce, soudce). Představy vyslychajícího o naplnění požadavků profesní role, ovlivňují jeho prožívání, chování, postoje a v konkrétní výslechové situaci se projeví jako výkon aktuální role.“ ²⁹

²⁸ CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4033-1

²⁹ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s.88. ISBN isbn978-80-7380-153-3

Danou roli vyslychajiciho ovlivnuji podminky, ve kterych vylech probiha, predstava vyslychajiciho o vylkonu role a profesni role. Vyslychajici se snazi kombinaci uplatneni moci a poskytovanim podpory dosahnout cile. „*Tendence vyslychajiciho prosazovat moc a poskytovat podporu je projevem jeho vnitřni potreby naplnit požadavky aktuální profesni role a zároveň jeho ochoty a schopnosti porozumět osobnosti vyslychaného a jeho aktuálním potřebám a akceptovat je.*“³⁰

Dle Spurného(2010) můžeme vyslychajici rozdelit do různých typů podle jejich vztahu k potřebám.

TYP A – cílově zaměřený

Vyslychajici, který upřednostňuje cíl vylechu před potřebami vyslychaného. Je zaměřen na dosažení cíle vylechu za každou cenu. Snaží se získat požadované informace bez ohledu na potreby nebo pocity vyslychaného. Může být velmi důrazný a nekompromisní. Nevýhodou je, že má nedostatečnou empatii, což může vést k nespolupráci vyslychaného.

TYP B – empatický a ohleduplný

Vyslychajici klade důraz na empatii a ohleduplnost vůči vyslychanému. Snaží se vytvořit pozitivní vylechovou atmosféru a respektovat potreby vyslychaného, i když to může znamenat, že dosažení cíle potrvá déle.

TYP C – arogantní

Vyslychajici minimálně prosazuje své potreby a minimálně akceptuje potreby vyslychaného. To je většinou způsobeno špatným psychickým nebo fyzickým

30 SPURNÝ, Joža. *Psychologie vylechu*. Praha: Portál, 2003. , str. 34. ISBN 80-7178-846-5

stavem vyslychajiciho. „Přičinou nízké motivovanosti vyslychajiciho bývá pocit vnitřní nespokojenosti, ale i obavy z neúspěchu a tendence vyhnout se neúspěchu.“³¹ Pokud vyslychajici má takový nezáměr, narušuje to vztahy při výslechu.

TYP D – citlivý, ohleduplný

Vyslychajici se snaží najít a použít balanc mezi dosažením cíle výslechu a respektováním potřeb vyslychaného. Je flexibilní a přizpůsobivý v závislosti na situaci a vyslychaného. Jeho zájem o pocity a emoce vyslychaného je účinným nástrojem pro vytvoření důvěry a dobrého vztahu s vyslychaným.

2.1.3 Ostatní účastníci výslechu

Výslechu se mohou kromě vyslychajiciho a vyslychaného účastnit i další osoby. To bývají například znalci a odborníci, tlumočníci a právní zástupci. Dále pak soudce nebo předseda výslechu, psychologové nebo psychoterapeuti. V praxi mají další zúčastněné osoby spíše negativní vliv na samotný výslech.

Přestože přítomnost psychologů nebo psychoterapeutů může být spíše pozitivní a to tak, že mohou poskytovat emoční podporu vyslychanému, účastníci jako jsou soudci, znalci či právní zástupci mají většinou vliv negativní. Při výslechu mohou vytvářet stresovou situaci, která vyslychaného ovlivní a nebude schopen jasně a klidně komunikovat. V některých případech ostatní účastníci mohou ovlivnit motivaci vyslychaného k výpovědi.

31 SPURNÝ, Joža, 2010. Psychologie výslechu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, ISBN 9788073801533

CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4033-1

Soudci, předsedové výslechu, právní zástupci by měli být neutrální a objektivní. Pokud se však jejich vlastní přesvědčení nebo postoje projeví během výslechu, může to ovlivnit vyslýchaného a jeho důvěru v proces.

3. Výslech jako sociální interakce, komunikace a percepce

Sociální percepce, komunikace a interakce jsou podstatné pojmy v oblasti sociální psychologie, které zkoumají způsob, jakým jednotlivci vnímají, interpretují a reagují na sebe navzájem ve společnosti. Tato část se zabývá interakcí a komunikací mezi lidmi, která je zásadní pro proces výslechu, zejména pokud vyslýchaná osoba nevyužije své právo na mlčení. Základním prvkem této interakce je vzájemný dialog, který tvoří podstatu výslechu. V následujících kapitolách práce vysvětluje podstatné komunikační prvky samotného výslechu. Sociální percepce, komunikace a interakce jsou vzájemně provázané procesy, které formují lidské sociální chování a vzájemné vztahy ve společnosti. Studium těchto procesů společnosti pomáhá lépe porozumět lidskému chování a dynamice sociálních skupin.

3.1 Sociální interakce

Sociální interakce při výslechu představuje zásadní aspekt v kriminalistickém procesu. „*Je to proces vzájemné stimulace a reagování dvou či více jedinců, mezi nimiž existuje vztah sociální závislosti, který vzniká a rozvíjí se v jejich vzájemné součinnosti.*“³²

32 SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s.88. ISBN isbn978-80-7380-153-3

Pojem interakce je možné do češtiny přeložit jako vzájemné ovlivňování v sociálním styku. Jde o spojení dvou následujících podkapitol – komunikace (3.2. Komunikace ve výslechové interakci) a percepce (3.3. Sociální percepce ve výslechové interakci). V každém sociálním styku na sebe lidé nějakým způsobem na základě jistých znaků působí. Cílem výslechu je dozvědět se nějaký poznatek, který by pomohl k rozuzlení případu, nebo usvědčení osoby. K tomu slouží psychologický nátlak a metody ovlivňování. Důležitým prostředkem je v interakci sugesce a sugestibilita. Sugescce znamená nekritický příjem myšlenky a sugestibilita je tedy schopnost ovlivňování osob. Sugestibilita závisí na inteligenci, obecném přehledu a dalších takových podobných faktorech. Zvýšená sugestibilita je pozorována u dětí a starších osob, naopak lidé středního věku se zkušenostmi podléhají sugesci minimálně.³³ Blíže popsanou sugesci a sugestibilitu najdeme v kapitole 2.1.1. Osobnost vyslýchaného.

3.2 Komunikace ve výslechové interakci

Pojem "komunikace" odvozený z latinského slova "communicare" odkazuje k aktu sdílení, poradenských konzultací, jednání, dorozumívání, zprostředkování, spojování a dohody. Tento koncept lze v podstatě rozčlenit do dvou základních

33 MUSIL, Jiří V. *Analýza procesu sociální interakce: SYMLOG*. Metodická příručka nejen pro mimoškolní výchovu. Olomouc: Psychologická a výchovná poradna, 2006. ISBN 80-903449-2-5

forem – verbální a nonverbální.³⁴ V následujících kapitolách budou přiblíženy jednotlivé druhy těchto komunikací.

3.2.1 Verbální Komunikace

Verbální komunikace zahrnuje používání slov a řeči ke komunikaci. Vyslychající musí být schopen formulovat otázky jasně a srozumitelně, zatímco vyslychaný musí umět na tyto otázky adekvátně reagovat. Výběr slov, tón hlasu a rychlost řeči často vytváří různé komunikační kontexty.³⁵ Tento proces zahrnuje slovní projev a jazykové dovednosti účastníků:

1) Verbální projev vyslychajícího

- **Intonační variace:** Intonační variace odkazuje na změny v tónu hlasu a rytmu řeči, které se používají při mluvení. Tento termín se často používá k popisu různých způsobů, jak vyslychající zdůrazňuje nebo interpretuje určité části své řeči. Intonační variace zahrnuje změny v hlasitosti, rychlosti, melodii a důrazu v hlasu. Často také pomáhají při vyjadřování emocí a empatie.
- **Sémantická přesnost:** Sémantická přesnost se týká používání přesných a jasných termínů při kladení otázek a poskytování informací. Jedná se o schopnost vyslychajícího formulovat otázky a instrukce tak, aby byly srozumitelné a jednoznačné pro vyslychanou osobu. Důležitost

³⁴ PILAŘOVÁ, Irena. *Základy psychologie práce a organizace pro policejní manažery*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-102-X

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 8073670402

³⁵ JANOUŠEK, Jaromír. *Verbální komunikace a lidská psychika*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1594-0

sémantické přesnosti spočívá v eliminaci nedorozumění a zajištění, že vyslychaná osoba dobře rozumí požadavkům a instrukcím v rámci výslechu.

- Dialogové způsoby: Dialogové způsoby označují různé techniky a strategie používané v komunikaci mezi dvěma nebo více lidmi. Tyto způsoby zahrnují způsoby, jak klást otázky, naslouchat, reagovat na sdělení a řídit průběh konverzace. Zahrnují používání různých typů otázek, jako jsou otázky uzavřené, otevřené nebo návodné.

2) Verbální projev vyslychaného

- Verbální reakce: Verbální reakce vyslychaného představuje odpovědi, komentáře a projevy vyslychané osoby během výslechu včetně negativních (negace, vyhýbání se) a pozitivních (souhlas, spolupráce) projevů.
- Slovní volba a gramatická struktura: Slovní volba vyslychaného odkazuje na způsob, jakým vyslychaná osoba vyjadřuje své myšlenky, pocity a postoje prostřednictvím používaných slov a frází během výslechu. Slovní volba vyslychaného může být ovlivněna řadou faktorů, včetně vzdělání, socioekonomického statusu, osobního stylu komunikace, emocionálního stavu a kultury.³⁶

³⁶ BOUKALOVÁ, Hedvika; CERHA, Ondřej; SEDLÁČEK, Mojmir a ŠÍROVÁ, Eva. *Psychologie komunikace*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-1388-0

3.2.2 Nonverbální komunikace

Nonverbální komunikace je stejně důležitá jako verbální komunikace. Vyslýchaný může používat nonverbální signály k vyjádření emocí, například tím, jak se dívá na vyslychajícího, nebo gesty rukou. Vyslychající by měl být schopen číst a interpretovat tyto signály, aby získal lepší porozumění výpovědi vyslychaného.

Nonverbální komunikace zahrnuje všechny komunikační signály, které nejsou spojeny s jazykem. Patří sem:

1) Pohledy

Pohledy vyjadřují širokou škálu emocí, nálad a záměrů. Jsou důležitým prostředkem dorozumívání, který ovlivňuje interakci mezi lidmi a vnímanou atmosféru v prostředí. Ve forenzní psychologii se zkoumá, kam dotyčná osoba směřuje svůj pohled, jak dlouho trvá, jak často se dívá na různé předměty nebo osoby, v jakém poměru k nim pohledy směřují, a také se zkoumá průměrná velikost zornice. Bylo zjištěno, že za stejných světelných podmínek dojde k rozšíření průměru zornice při pozitivním emocionálním stavu, jako je radost nebo nadšení, zatímco při negativních emocích, jako je strach nebo hněv, se průměr zornice zmenšuje. Tento jev je řízen autonomním nervovým systémem a není možné ho ovlivnit vůlí.³⁷

37 ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie: základy praktické psychologie pro policisty, strážníky, justiční stráž a pracovníky soukromých bezpečnostních služeb*. 2. rozš. vyd. Praha: Support, 1996. ISBN 80-902164-0-4

DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4

2) Miminka

Mimika obličeje je považována za důležitý prostředek nonverbální komunikace, který umožňuje vyjádření aktuálního psychického stavu jedince. Různé výrazy v obličeji, jako je radost, smutek, zájem, spokojenost, štěstí, překvapení a další, jsou schopny poměrně spolehlivě vyjadřovat emocionální stav. Při výslechu je třeba mít na paměti, že vyslýchaný často používá určitou formu maskování, aby se přizpůsobil očekávání dané role. Nicméně i přes snahu udržet masku, obličej často odhalí aktuální reakci nebo pocit jedince, ačkoliv může být téměř nepostřehnutelný.³⁸ Zvláštní pozornost je třeba věnovat úsměvu, který vyjadřuje náklonnost, důvěru a sympatii. Úsměv je téměř univerzálním nástrojem pro navázání kontaktu a zmírnění napětí mezi vyslýchaným a vyslýchajícím.

3) Haptika

V kontextu nonverbální komunikace při výslechu se haptika týká vnímání a interpretace dotyků a fyzického kontaktu mezi vyslýchaným a vyslýchajícím. Haptická komunikace poskytuje důležité informace o emocionálním stavu, úrovni pohodlí, důvěře nebo napětí mezi účastníky výslechu. Například pokud je dotek použit jako gesto podpory nebo soucitu, může to signalizovat snahu vyslýchaného uklidnit nebo získat důvěru vyslýchajícího.³⁹ Naopak, nedůvěra nebo nepohodlí může být signalizováno vyhýbáním se dotyku nebo nepřátelskými gesty.

38 KREJČÍŘ, Miroslav. *Tak mluví tělo: jedinečný systém vizuálního jazyka 3AXIS*. V Brně: Grifart, 2014. ISBN 978-80-905337-5-2

39 BOUKALOVÁ, Hedvika; CERHA, Ondřej; SEDLÁČEK, Mojmír a ŠÍROVÁ, Eva. *Psychologie komunikace*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-1388-0

4) Gesta

V rámci nonverbální komunikace při výslechu gesta zahrnují širokou škálu nepřímých pohybů, jako jsou pohyby rukou, hlavou, tělem a dalšími částmi těla, které doprovázejí, posilují nebo upřesňují verbální komunikaci. Například pokrčení ramen nebo pohyb hlavou směrem dolů může naznačovat nejistotu nebo nesouhlas, zatímco souhlasné poklepání nebo kývání hlavou může vyjádřit souhlas nebo porozumění. ⁴⁰Gestikulace a pohyby tělem mohou také signalizovat důležité body, zdůrazňovat klíčové informace nebo upozorňovat na důležité myšlenky. Ve výslechu je důležité pozorně sledovat a interpretovat gesta, aby bylo možné porozumět komplexnímu komunikačnímu prostředí a získat ucelenější pohled na situaci.

5) Tělesný postoj

Bylo provedeno několik experimentálních studií zaměřených na tělesný postoj, které ukázaly, že sebevědomé a sebejisté osoby mají tendenci držet vzpřímenou hlavu a mít rovný hrudník, zatímco nejistota či pocit slabosti mohou být spojeny se skloněnou hlavou, svěšenými rameny apod. Tato zjištění mohou poskytnout kriminalistům další užitečný nástroj pro poznávání osob zapojených do zkoumané záležitosti. ⁴¹

⁴⁰ KREJČÍŘ, Miroslav. *Tak mluví tělo: jedinečný systém vizuálního jazyka 3AXIS*. V Brně: Grifart, 2014. ISBN 978-80-905337-5-2

⁴¹ KREJČÍŘ, Miroslav. *Tak mluví tělo: jedinečný systém vizuálního jazyka 3AXIS*. V Brně: Grifart, 2014. ISBN 978-80-905337-5-2

BOUKALOVÁ, Hedvika; CERHA, Ondřej; SEDLÁČEK, Mojmír a ŠÍROVÁ, Eva. *Psychologie komunikace*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-1388-0

6) Proxemika

V oblasti proxemiky se zabýváme tělesnou vzdáleností mezi jednotlivými osobami, které spolu interagují. Každý člověk si přirozeně stanovuje své vlastní osobní zóny, ve kterých se cítí komfortně a bezpečně. Psychologie rozlišuje tři hlavní vzdálenosti, které většina jedinců pro sebe definuje. První je intimní vzdálenost, což je oblast těsného kontaktu, do které obvykle nepouštíme cizí osoby a udržujeme ji pro blízké, jako jsou partner nebo rodina. Druhou je osobní vzdálenost, která obklopuje naše přátele, známé a ostatní osoby s nimiž máme osobní vztah. Třetí je sociální vzdálenost, která zahrnuje všechny ostatní, jako jsou nadřízení, policisté a ostatní neznámí jedinci, s nimiž navazujeme společenský kontakt. Na základě této klasifikace lze odhadnout úroveň důvěry nebo zájmu, který jedinec projevuje při svém vyjádření.⁴²

3.3 Sociální percepce ve výslechové interakci

Sociální percepce (vnímání) ve výslechové interakci zahrnuje způsob, jakým účastníci výslechu vnímají sebe navzájem, jejich role a vzájemné vztahy a vytváří si „obraz toho druhého“. „*To, jak lidé vstupující do interakce vůči sobě chovají, je podstatně určováno tím, jak se vzájemně vnímají.*“⁴³ Jedná se o proces, během kterého se jedinec snaží interpretovat chování a osobnost svého partnera v interakci. Tento proces vychází z kategorizace osob a zahrnuje vnímání různých

⁴² MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0

⁴³ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s.88. ISBN isbn978-80-7380-153-3

CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4033-1

informací o partnerovi, jako je jeho fyzický vzhled, verbální projevy a sociální status. Avšak, tyto informace samy o sobě nedávají jednoznačný obraz o vnitřní povaze a motivacích posuzované osoby. Následuje subjektivní hodnocení těchto informací, do kterého vnášíme své předchozí pocity a poznatky, což může být ovlivněno našimi implicitními teoriemi osobnosti a stereotypy. Nakonec dochází k formování celkového dojmu o partnerovi v interakci, kde přiřazujeme vnímané osobě určité rysy na základě aktuálních emocí a pocitů, které se promítají do výsledného dojmu. Tyto procesy však mohou být ovlivněny percepčními chybami, jako je předčasné soudy o druhých, cílově zaměřené hodnocení nebo tendence interpretovat projevy druhých osob podle vlastních představ o situaci. Uvědomění si těchto chyb je důležité pro navázání kvalitního psychologického kontaktu a dosažení cílů výslechové interakce. ⁴⁴

4. Faktory a prostředky ovlivňující výslech

Úspěšnost a efektivita výslechu jsou závislé na řadě faktorů a prostředků, které ovlivňují průběh a výsledky tohoto procesu. Tato kapitola se zaměřuje na systematický rozbor těchto faktorů a prostředků, které mají vliv na průběh výslechu a jeho konečné výsledky. Za nejdůležitější prostředky a faktory, které ovlivňují výslech jsou považovány především faktory popsané v následujících podkapitolách.

4.1 Předchozí zkušenosti

Osobní zkušenosti s podobnými situacemi často ovlivňují vnímání a reakce účastníků výslechu.

⁴⁴ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003, s. 85 ISBN 80-7178-846-5

- a) Vyslýchaný; Pokud má vyslýchaná osoba negativní zkušenosti s právním systémem nebo se cítí nedůvěryhodně, může být méně ochotná spolupracovat nebo otevřeně sdělovat informace. Naopak, pokud má pozitivní zkušenosti nebo se cítí respektována, je pravděpodobnější, že bude spolupracovat a komunikovat otevřeněji.
- b) Vyslýchající; Předchozí zkušenosti vyslýchajícího s podobnými případy, lidmi nebo situacemi mohou ovlivnit jeho přístup k výslechu. Pokud má pozitivní zkušenosti s efektivním komunikováním nebo empatií, může lépe porozumět potřebám vyslýchaného a vést výslech efektivněji. Zkušenosti obou stran mohou také ovlivnit jejich komunikační styl, schopnost empatie a pochopení, a také jejich úroveň důvěry v proces výslechu.⁴⁵

4.2 Adekvátní zajištění přítomnosti vyslýchaného

Správné zajištění vyslýchaného je důležité pro vytvoření důvěrné a bezpečné atmosféry, která podporuje spolupráci mezi vyslýchanou osobou a vyslýchajícím. Adekvátní zajištění vyslýchaného zahrnuje opatření, která zajistí přítomnost vyslýchaného v prostředí výslechu takovým způsobem, aby byla zajištěna jeho důstojnost, bezpečnost a respektování jeho práv. To zahrnuje například zajištění vhodného a klidného prostředí pro výslech, poskytnutí dostatečného času a prostoru pro vyjádření vyslýchaného, respektování jeho soukromí a zachování důstojnosti během celého procesu výslechu. Důležitá je také ochota a schopnost vyslýchajícího naslouchat vyslýchanému, poskytnout mu podporu a vytvořit atmosféru důvěry, která umožní otevřenou komunikaci.

45 GILLERNOVÁ, Ilona a BOUKALOVÁ, Hedvika. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3

4.3 Vhodná forma seznámení s tématem výslechu a s procesním postavením vyslýchaného

První dojem, který si účastníci výslechu udělají o sobě navzájem, může ovlivnit jejich následné chování a interakce. První dojem může být vytvořen na základě vizuálního dojmu, verbální komunikace nebo nonverbálních signálů. ⁴⁶ V kapitole 1.1. Předmět, obsah, průběh a výsledek výslechu bylo již popsáno, jak je důležité úvodní stádium výslechu a seznámení s procesním postavením vyslýchaného.

4.4 Osobnost vyslýchajícího

Osobnost vyslýchajícího práce blíže popisuje v kapitole 2.1.2. Osobnost vyslýchajícího. V závislosti na typu osobnosti vyslýchajícího je ovlivňován celý průběh výslechu. Jedním z faktorů je například komunikační styl vyslýchajícího. Extrovertní vyslýchající mohou být přirozenější v navazování kontaktu a budování důvěry, zatímco introvertní jedinci mohou preferovat hlubší analýzu a klidnější přístup. Dalším aspektem je schopnost empatie a pochopení. Osobnost vyslýchajícího může ovlivnit jeho schopnost vcítit se do situace vyslýchaného a porozumět jeho pocitům a potřebám. Další z faktorů je kontrola emocí. Pokud je vyslýchající schopen řídit své emoce a udržet klidnou a profesionální atmosféru, vede to k efektivní komunikaci. Schopnost vyhodnocovat informace a interpretovat verbální i neverbální signály vyslýchané osoby je dalším aspektem ovlivňujícím výsledek. V neposlední řadě schopnost vyhodnocovat informace a interpretovat verbální i neverbální signály vyslýchané osoby je také ovlivněna osobností vyslýchajícího. Osobnost vyslýchajícího může ovlivnit jeho schopnost

⁴⁶ KREJČÍŘ, Miroslav. *Tak mluví tělo: jedinečný systém vizuálního jazyka 3AXIS*. V Brně: Grifart, 2014. ISBN 978-80-905337-5-2

přizpůsobit se různým scénářům a flexibilně reagovat na změny v průběhu výslechu. Porozumění těmto faktorům je klíčem k efektivnímu řízení výslechu a dosažení cílů interakce.

4.5 Metody a postupy (výběr adekvátního psychologického přístupu odpovídajícího specifikům osobnosti vyslýchaného)

Psychologické metody a postupy používané při výslechu jsou důležitými nástroji pro dosažení cíle výslechu. Tyto prostředky zahrnují různé techniky a strategie, které mají za cíl získat informace od vyslýchaného, prověřit jeho výpověď a přispět k objasnění trestného činu. *„Jsou zaměřeny na formování psychologického kontaktu mezi vyslýchajícím a vyslýchaným, na analýzu výpovědi v průběhu výslechu, a k pomoci vyslýchanému k překonání zdánlivě zapomenutého a v psychologickém působení na lživě vypovídajícího za účelem získání pravdivé výpovědi.“*⁴⁷

Cílem užití taktických postupů při kriminalistickém výslechu je schopnost vyslýchajícího poznat a ovlivnit prožívání a chování vyslýchaného.⁴⁸ K tomu, aby vyslýchající poznal vyslýchaného, používá psychologické metody a postupy.

Rozlišujeme metody diagnostické a intervenční. Tyto metody a postupy jsou rozebrány v následujících podkapitolách.

47 KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s.414. ISBN 978-80-7380-547-0

48 GILLERNOVÁ, Ilona a BOUKALOVÁ, Hedvika. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3

4.5.1 Diagnostické

Metody a postupy „diagnostické“ se zaměřují na zkoumání a hodnocení chování, výpovědí a psychických reakcí vyslýchaného s cílem poznání osobnosti vyslýchaného (pozorování, dotazování a analýza). Existuje několik psychologických metod a postupů, které lze použít k lepšímu pochopení osobnosti vyslýchaného během výslechu a pomoci vytvořit strategii pro efektivní získání relevantních informací. Tyto metody zahrnují:

- analýzu verbální komunikace (pozorování slovního výrazu, rychlosti mluvy, tónu hlasu, jazykových vzorů a používání slov)
- analýzu nonverbální komunikace (nonverbální signály, jako jsou gesta, mimika, tělesná pozice a oční kontakt, mohou poskytnout informace o emocionálním stavu a komunikačním stylu vyslýchaného)
- analýzu obsahu výpovědi (jsou zkoumány detaily, konzistence, rozpory a chybějící informace, které mohou ukazovat na psychologické aspekty osobnosti vyslýchaného)
- analýzu emocionálních reakcí (pozorování emocionálních reakcí vyslýchaného na určité otázky nebo témata, která může pomoci odhalit citlivé body, strachy nebo vnitřní konflikty)
- psychometrické testy (osobnostní testy nebo testy pro odhalení lži, k hodnocení osobnosti vyslýchaného)
- hloubkový výslech (vyslýchaný se podněcuje k důkladnějšímu popisu svých myšlenek, pocitů a motivací)
- sociální historii (rodinné pozadí, vzdělání, vztahy)

Při dotazování vyslychajícího na vyslychaného je důležité poznamenat, že je nezbytné, aby vyslychající podporoval (verbálně i neverbálně) ochotu vyslychaného sdělovat požadované informace ke své osobě, dovedl empaticky vnímat a reagovat na citlivé informace, poskytoval vyslychajícímu dostatečný prostor, vyvaroval se kladení otázek, které by mohly urážet či ztrapňovat vyslychaného, a aby vyslychající uměl pracovat se zpětnou vazbou.⁴⁹ Užití těchto metod musí být v souladu s právními předpisy a etickými normami, aby nedošlo k porušení práv vyslychané osoby.

Pozorování vyslychaného je specifickou metodou. Zde je důležité, aby měl vyslychající stanovený cíl pozorování. Při pozorování brát na vědomí, že na vyslychaného mají vliv dané podmínky. Vyslychaný by měl mít osvojenou metodiku pozorování do podoby zautomatizovaných dovedností registrovat změny v chování a projevech vyslychaného.

„Interpretace dat získaných psychologickými metodami k osobnosti vyslychaného představuje proces kognitivního zpracování psychologicky relevantních informací. Vyslychající v časově limitované situaci „tady a teď“ získané informace analyzuje, sjednocuje, srovnává, třídí, zobecňuje a abstrahuje, přisuzuje význam a smysl projevům a chování vyslychaného.“⁵⁰

4.5.2 Intervenční

Psychologické metody a postupy intervenční jsou zaměřeny na ovlivňování chování, reakce a výpovědi vyslychaného. K ovlivňování vyslychaného dochází

⁴⁹ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s.84. ISBN isbn978-80-7380-153-3

⁵⁰ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-846-5.

při výslechu buď neúmyslně (automaticky) nebo záměrně, s využitím psychologických metod přesvědčování a ovlivňování. Psychologické metody přesvědčování a ovlivňování při výslechu jsou nástroje, které vyslychající často používají k tomu, aby získali požadované informace od vyslychaného. Tyto metody jsou důležitou součástí kriminalistického procesu, ale musí být používány v souladu s právními předpisy a etickými normami. „*Ovlivňování chápeme jako proces záměrného působení vyslychajícího na osobnost vyslychaného, jehož cílem je vyvolat prožívání a chování vyslychaného změny, které by usnadnily naplnění účelu výslechové interakce.*“ Zatímco přesvědčování „*chápeme jako metodu ovlivňování, při které se přesvědčovaný jedinec pod vlivem verbálního i nonverbálního působení přesvědčujícího dobrovolně, zainteresovaně a zúčastněně ujišťuje o zdůvodněnosti nějakého stanoviska.*“⁵¹ Existuje několik psychologických taktik a technik, které mohou být použity k ovlivnění a přesvědčování vyslychajícího:

- Přesvědčování pomocí důkazů

Přesvědčování pomocí důkazů je proces, při kterém se snažíme přesvědčit ostatní o platnosti nebo pravdivosti našich tvrzení pomocí relevantních faktů, informací nebo argumentů. To zahrnuje prezentaci konkrétních důkazů, které podporují naše stanovisko nebo tvrzení, a následnou analýzu a interpretaci těchto důkazů tak, aby bylo zřejmé, že naše tvrzení je opodstatněné a logické. Přesvědčování pomocí důkazů je důležité nejen v právním systému, kde hrají hlavní roli důkazy při

51 SPURNÝ, Joža, 2010. Psychologie výslechu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 88. ISBN 9788073801533

MATIÁŠEK, Jan; BÁRTA, Bohumil a SOUKUP, Jaroslav. *Psychologie a výslechová praxe*. Praha: Orbis, 1968

posuzování viny či nevinu obviněné osoby, ale také ve vědeckém výzkumu, veřejné diskuzi a mnoha dalších oblastech lidské činnosti.⁵² Hlavním prvkem tohoto procesu je důkladná a objektivní analýza dostupných informací a důkazů, která vede k logickému a rozumnému závěru nebo stanovisku.

- Empatický přístup

Ovlivňování vyslychaného pomocí empatického přístupu spočívá ve vytváření důvěry, porozumění a respektu. Zde je několik způsobů, jak lze vyslychaného ovlivnit pomocí empatického přístupu; budování důvěry, poskytování podpory, aktivní naslouchání a respektování hranic.

- Tlak a stres

Metoda tlaku a stresu při výslechu je technika používaná k vyvíjení tlaku na vyslychanou osobu s cílem získat požadované informace nebo přiznání. Tato metoda spočívá v úmyslném vytváření stresových situací nebo zvýšení emocionálního tlaku na vyslychanou osobu s cílem oslabit její obranyschopnost a podnítit ji k poskytnutí informací. Jedním z příkladů této metody je opakované kladení náročných otázek, vytváření falešného dojmu ohledně důkazů proti vyslychané osobě nebo zpochybňování její schopnosti si pamatovat události.⁵³ Tímto způsobem vyslychající vytváří stresovou situaci, která může vést k oslabení mentálního odporu vyslychané osoby a usnadnit získání požadovaných informací. Je důležité si však uvědomit, že použití této metody může být kontroverzní a může

⁵² GÁLIK, Stanislav. *Psychologie přesvědčování*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4247-2

⁵³ MATIÁŠEK, Jan; BÁRTA, Bohumil a SOUKUP, Jaroslav. *Psychologie a výslechová praxe*. Praha: Orbis, 1968

vést k neetickému chování, zejména pokud je vysoký stupeň tlaku nebo stresu aplikován neadekvátně nebo neuváženě. Ochrana práv vyslychané osoby a dodržování právních předpisů a etických standardů je proto nezbytné při použití této metody v rámci vyšetřování.

- Konfrontace s nepříjemnou pravdou

Konfrontace s nepříjemnou pravdou je metoda výslechu, která spočívá v prezentaci vyslychané osobě faktu nebo důkazu, který odporuje jejím tvrzením nebo vyvolává nepříjemné pocity. Tato metoda je používána k testování věrohodnosti výpovědi vyslychané osoby a k podnícení jejích reakcí.⁵⁴ Během konfrontace s nepříjemnou pravdou může vyslychající prezentovat důkazy nebo informace, které jsou v rozporu s tvrzeními vyslychané osoby, nebo které odhalují její účast na činu. Tímto způsobem se vytváří situace, ve které je vyslychaná osoba nucena reagovat na nepříjemné skutečnosti nebo se vyrovnat se zjištěním, že je konfrontována s důkazy proti ní. Cílem konfrontace s nepříjemnou pravdou je získat relevantní informace od vyslychané osoby a ověřit její věrohodnost. Tato metoda může být účinná při odhalování lži nebo manipulace a přispívá k objasnění pravdy v rámci vyšetřování. Důležité je používat tuto metodu s opatrností a respektovat práva vyslychané osoby.

- Manipulace

Manipulace jako metoda při výslechu zahrnuje vědomý úmysl ovlivnit chování, postoje nebo přesvědčení vyslychané osoby s cílem získat požadované informace. V manipulaci jsou často využívána nepravdivá

⁵⁴ GÁLIK, Stanislav. *Psychologie přesvědčování*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4247-2

tvrzení, záměrná zamlčení informací nebo dokonce lži. Znakem manipulace je, že vyslýchaná osoba nemá možnost volby nebo svobodného rozhodnutí, a často ani není vědoma toho, že je manipulována a jaký je skutečný cíl manipulace.⁵⁵ Jednou z nejčastěji používaných manipulativních technik je tzv. belittling (znevážení). Tato metoda spočívá v úmyslném snižování sebedůvěry nebo důležitosti vyslýchané osoby s cílem získat požadované informace nebo přiznání. Může zahrnovat opakované kritizování, urážky, nebo zpochybňování vyslýchané osoby, aby se cítila nepohodlně nebo měla pocit méněcennosti. Tímto způsobem vyslýchající může vytvořit tlak na vyslýchanou osobu a snížit její obranyschopnost, což může vést k poskytnutí požadovaných informací. Použití této metody by mělo být pečlivě zvažováno a mělo by se držet právních předpisů a etických standardů v oblasti vyšetřování.

- Izolace

Izolace jako metoda při výslechu je strategie, která spočívá v oddělení vyslýchané osoby od vnějšího světa a od ostatních lidí. Tento izolační proces může být fyzický nebo psychologický a má za cíl snížit obranyschopnost a zvýšit zranitelnost vyslýchané osoby. Fyzická izolace může zahrnovat umístění vyslýchané osoby do samotné cely nebo místnosti bez možnosti kontaktu s ostatními lidmi.⁵⁶ Psychologická izolace

⁵⁵ *Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference : Ostrava 13.-15.9.2005 : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě.* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2005, s. 201. ISBN 80-7368-101-3

⁵⁶ MATIÁŠEK, Jan; BÁRTA, Bohumil a SOUKUP, Jaroslav. *Psychologie a výslechová praxe.* Praha: Orbis, 1968

zahrnuje omezení informací, kontaktu s vnějším světem nebo sociálních interakcí, což často vede k pocitu osamělosti a bezmoci. Tato metoda má za cíl vytvořit prostředí, ve kterém je vyslýchaná osoba závislá na vyslychajícím a může být náchylnější k ovlivnění či manipulaci. Nicméně, použití izolace jako metody výslechu je často kritizováno kvůli svému potenciálnímu negativnímu vlivu na psychické zdraví vyslýchané osoby a kvůli etickým obavám ohledně porušování lidských práv a důstojnosti.

- Hrozba právními důsledky

Hrozba právními důsledky je metoda používaná při výslechu, která spočívá v upozornění vyslýchané osoby na možné negativní následky, které mohou nastat v důsledku nepřiznání se či neposkytnutí požadovaných informací. Tato metoda využívá strachu z možných právních důsledků, jako jsou obvinění, pokuty, vězení nebo jiné sankce, k ovlivnění chování vyslýchané osoby. Hrozba právními důsledky má za cíl motivovat vyslýchanou osobu k poskytnutí požadovaných informací nebo k přiznání se k trestnému činu, protože si uvědomuje možné následky, které by mohly nastat v případě odmítnutí spolupráce. Tato metoda může být použita jak při výsleších podezřelých osob, tak i svědků.

- Zrcadlení

Zrcadlení je metoda používaná při výslechu, která spočívá v opakování nebo zrcadlení verbálních projevů vyslýchané osoby. Vyslychající opakuje slova nebo fráze vyslýchané osoby, aby ukázal, že naslouchá a chápe to, co říká. Tato technika je zaměřena na upevnění komunikace a získání důvěry vyslýchané osoby tím, že jí dává najevo, že je slyšena a

respektována.⁵⁷ Použití zrcadlení má několik pozitivních účinků. Jedním z nich je, že ukazuje vyslychané osobě, že vyslychající naslouchá a je aktivně zapojen do rozhovoru. To často zvyšuje důvěru mezi vyslychanou osobou a vyslychajícím a vést k otevřenější komunikaci. Zároveň může zrcadlení pomoci vyslychané osobě lépe si uvědomit své myšlenky a pocity, což může vést k hlubšímu porozumění situaci. Nicméně, při použití zrcadlení je důležité zachovat rovnováhu a nezneužívat tuto techniku k manipulaci či sugesci. Je také důležité dbát na to, aby vyslychaná osoba neměla pocit, že je její chování nebo projevy zesměšňovány nebo zlehčovány. Zrcadlení by mělo být používáno jako prostředek k posílení komunikace a porozumění mezi vyslychanou osobou a vyslychajícím, nikoli jako nástroj k manipulaci.

- Minimalizace a maximalizace důležitosti

Minimalizace a maximalizace důležitosti jsou psychologické metody používané při výslechu k ovlivnění vnímání vyslychané osoby ohledně důležitosti určitých událostí, faktů nebo důkazů. Při minimalizaci se vyslychající snaží snížit váhu nebo význam určitých informací nebo důkazů, které by mohly být nepříznivé pro případ nebo teorii, kterou představuje. Mohou toho dosáhnout například tím, že zdůrazňují nedostatečnost důkazů, jejich nepřímou spojitost s případem nebo jejich nespolehlivost. Naopak, při maximalizaci se vyslychající snaží zdůraznit důležitost nebo význam určitých informací nebo důkazů, které podporují jejich případ nebo teorii. To může zahrnovat zdůraznění spolehlivosti, přímé spojitosti s případem nebo jejich vysoké relevanci pro vyřešení

57 MATIÁŠEK, Jan; BÁRTA, Bohumil a SOUKUP, Jaroslav. *Psychologie a výslechová praxe*. Praha: Orbis, 1968

případu. Obě tyto metody jsou používány k ovlivnění myšlení vyslychané osoby a formování jejího názoru na určité důkazy či události.

- **Mlčení**

Mlčení je jedna z metod používaných při výslechu, která spočívá v taktice nezaujatého postavení vyslychajícího, kdy záměrně nezasahuje do dialogu a nevyjadřuje své myšlenky či pocity. Tato taktika může být využita různými způsoby. Vyslychající se může například rozhodnout mlčet a mlčení využít jako strategii k získání důležitých informací od vyslychané osoby. Tím se může vytvořit tlak na vyslychaného, aby sám vyplnil ticho a poskytl více informací, které by jinak mohl zamlčovat nebo minimalizovat. Mlčení může být také použito k vyvolání určitých emocionálních reakcí vyslychané osoby. Vyslychající může předpokládat, že ticho povede k úzkosti nebo nejistotě, což může vést k tomu, že vyslychaná osoba udělá nečekané výpovědi nebo projeví určité chování, které by jinak zamlčovala.⁵⁸ Mlčení může být také použito k vytvoření pocitu moci a dominance v situaci. Vyslychající může mlčet, aby vyvolal dojem, že má kontrolu nad situací a že vyslychaná osoba je ve stresu nebo pod tlakem. Používání mlčení jako metody výslechu vyžaduje citlivý přístup a respekt k lidským právům vyslychané osoby.

- **Taktika dobrého a špatného policajta**

Taktika dobrého a špatného policajta je strategie výslechu, která zahrnuje vytvoření falešného dojmu, že mezi vyslychajícími existuje rozpor. Jedna strana (dobrý policajt) se zdá být vstřícná, soucitná a snaží se získat

⁵⁸ MATIÁŠEK, Jan; BÁRTA, Bohumil a SOUKUP, Jaroslav. *Psychologie a výslechová praxe*. Praha: Orbis, 1968

důvěru vyslýchané osoby, zatímco druhá strana (špatný policajt) je agresivní, nepřátelská a hrozí nebo používá zastrašování.⁵⁹ Dobrý policajt se snaží vytvořit atmosféru důvěry a spolupráce s vyslýchanou osobou. To může vést k tomu, že osoba bude mít tendenci být otevřenější a sdílet více informací. Zatímco špatný policajt se obvykle pokouší vyvolat strach nebo úzkost u vyslýchané osoby, což může vést k tomu, že osoba udělá výpovědi nebo poskytne informace, které by jinak zamlčovala. Taktika může také vést k rozporu nebo změně postoje vyslýchané osoby, protože se ocitá v situaci, kde je jedna strana soucitná a druhá agresivní. To může vést k větší otevřenosti ze strany vyslýchané osoby, která se snaží vyhovět očekáváním "dobrého policajta" nebo uniknout tlaku "špatného policajta". Taktika dobrého a špatného policajta je kontroverzní, protože může být vnímána jako manipulativní a nepoctivá.

4.6 Kognitivní faktory vyslýchaného

Kognitivní procesy představují mechanismy, skrze které jedinec interaguje s vnějším světem i se sebou samým. Tento termín odvozený z latinského "cognoscere" - poznávat, popisuje zpracování informací z okolního a vnitřního prostředí. Tyto procesy zahrnují přijímání (vnímání), ukládání a uchovávání informací (paměť, učení), vyvolávání a transformaci (paměť, představivost), organizaci a práci s nimi (myšlení), stejně jako přesouvání pozornosti a komunikaci (řeč).⁶⁰ Kognitivní systém sestávající z těchto procesů zahrnuje

⁵⁹ GÁLIK, Stanislav. *Psychologie přesvědčování*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4247-2

⁶⁰ CHALUPA, Bohumír a BROŽOVÁ, Věra. *Studie z kognitivní psychologie*. Brno: Littera, 2011. ISBN 978-80-85763-65-2

vnímání, paměť, učení, představivost, myšlení (včetně řešení problémů, rozhodování, tvořivosti), pozornost a řeč.

Tyto faktory mohou mít jak pozitivní, tak negativní dopady na průběh a výsledky výslechu.

4.7 Interakce mezi vyslychajícím a vyslychaným

Interakce mezi mezi vyslychajícím a vyslychaným byla již popsána v předchozí kapitole 3.1. Sociální interakce. V této kapitole budou popsány pozitivní a negativní vlivy, které mohou ovlivňovat výslech.

4.7.1 Pozitivní vlivy

- Vytváření důvěry; Pozitivní interakce a empatie ze strany vyslychajícího často vedou k vytvoření důvěry mezi účastníky výslechu a vyšetřovatelem. To způsobuje, že jsou účastníci ochotnější sdílet informace a spolupracovat.
- Otevřená komunikace; Příjemná a nekonfrontační atmosféra vytvářená interakcí podporuje otevřenou a upřímnou komunikaci. To může vést k poskytnutí podrobných a přesných informací ze strany vyslychaného.
- Získávání důležitých informací; Kvalitní interakce mezi vyslychajícím a vyslychaným může pomoci identifikovat klíčové informace a otázky, které jsou důležité pro vyjasnění případu nebo události.

4.7.2 Negativní vlivy

- Stres a tlak; Nepříjemná a konfrontační interakce způsobuje stres a tlak na vyslýchaného, což může vést k omezení jeho schopnosti jasně a přesně odpovídat na otázky.
- Odmítnutí spolupráce; Pokud je interakce nepříjemná nebo nepřátelská, často vede k odmítnutí spolupráce ze strany vyslýchaného. To ovlivňuje kvalitu informací poskytnutých během výslechu.
- Ztráta důvěry; Nepříznivá interakce může vést k ztrátě důvěry mezi účastníky výslechu a vyšetřovatelem.

4.8 Technické prostředky

Technické prostředky používané při výslechu jsou různé technologické nástroje a zařízení, které slouží k zaznamenání, monitorování nebo analyzování interakce mezi vyslychajícím a vyslychanou osobou. Mohou mít různý vliv na průběh výslechu v závislosti na jejich typu a účelu jejich použití. Některé z hlavních technických prostředků používaných při výslechu zahrnují například audiovizuální nahrávání. Tento prostředek umožňuje zaznamenání celého průběhu výslechu včetně verbálních a neverbálních projevů obou stran. To slouží jako důkazní materiál v případě soudního sporu a zároveň poskytuje objektivní záznam událostí. Dalším z používaných zařízení je polygraf, často nazývaný "detektor-lži". Ten monitoruje fyziologické reakce, jako je srdeční tep, krevní tlak a dýchání, během výslechu. Tento nástroj může pomoci identifikovat potenciální nepřesnosti výpovědi, ale jeho spolehlivost a použití jsou předmětem kontroverze. Dále existují různé softwarové programy navržené pro analýzu výpovědí nebo identifikaci vzorců v chování během výslechu. Tyto nástroje mohou pomoci

vyslýchajícím lépe porozumět informacím poskytovaným vyslýchanou osobou nebo identifikovat potenciální nekonzistence v jejich výpovědi. Dalšími technickými prostředky, které se používají při výslechu jsou biometrické technologie (systémy), které mohou být použity k identifikaci osob účastnících se výslechu a zajištění bezpečnosti prostředí. Tyto systémy rozpoznávají obličej, otisky prstů nebo hlasy. Všechny tyto prostředky mají na průběh a výsledek výslechu jak pozitivní, tak negativní vliv.

4.8.1 Pozitivní vlivy

Správné využití technických prostředků při výslechu může přinést mnoho výhod, včetně zvýšení objektivitu a transparentnosti, zlepšení kvality vyšetřování a zajištění bezpečnosti účastníků výslechu.

- Objektivita a dokumentace; Technická zařízení, jako jsou audio a video rekordéry, poskytují objektivní dokumentaci průběhu výslechu, což slouží jako důkazní materiál nebo k analýze.⁶¹To může pomoci předejít nedorozuměním a nesrovnalostem ve vyprávění účastníků výslechu.
- Detekce manipulace; Monitorování komunikace pomocí technických zařízení umožňuje detekci manipulace nebo záměrného zkreslování informací účastníky výslechu. Tímto způsobem mohou být odhaleny pokusy o klamání vyšetřovatelů či obstrukce spravedlnosti.
- Důkazní materiál; Záznamy z technických zařízení slouží jako důkazní materiál při soudních procesech. Poskytují objektivní a nepopíratelný

⁶¹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminální taktika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0

záznam toho, co bylo během výslechu řečeno a uděláno, což posiluje právní jistotu a objektivitu.

4.8.2 Negativní vlivy

- Stres a tlak; Vědomí záznamu prostřednictvím technických zařízení může způsobit účastníkům výslechu dodatečný stres a tlak. To obvykle vede k narušení jejich schopnosti koncentrace a přirozenosti.⁶²
- Manipulace s technologiemi; Technické prostředky, zejména pokud jde o digitální záznamy, mohou být náchylné k úniku dat nebo neoprávněnému přístupu. Pokud není řádně zabezpečeno jejich uložení a správa, mohou se dostat do rukou neoprávněných osob a ohrozit soukromí a bezpečnost účastníků výslechu.
- Narušení důvěry; Použití technických zařízení může vést k narušení důvěry účastníků výslechu, zejména pokud mají obavy ohledně ochrany soukromí nebo obav z nespravedlivého záznamu jejich projevů. To může ovlivnit jejich ochotu spolupracovat nebo otevřeně komunikovat.

Pokud je vyslychající v pozitivním emočním stavu, použití technických prostředků vede k lepší spolupráci, otevřenosti a ochotě sdílet informace. Tento stav může také zlepšit paměť a schopnost koncentrace, což umožňuje poskytování přesných a podrobných informací. Pokud je ale účastník výslechu ve stresu, úzkosti nebo strachu, má to většinou negativní dopad na jeho schopnost koncentrace, paměť a schopnost logicky uvažovat. To může vést k nepřesným

62 NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. ISBN 80-7251-141-6

nebo zkresleným odpovědím a celkově k narušení průběhu výslechu. Dalším z faktorů, které ovlivňují výslech z hlediska emočního stavu je emoční reaktivita a manipulace s emocemi. Emoční reaktivita jsou silné emoční reakce, které vedou k emocionálnímu vybíjení během výslechu.⁶³ Tyto reakce ztěžují schopnost účastníka výslechu udržet klid a sebekontrolu. Manipulace s emocemi vyslychaného je dalším z faktorů, kterými lze ovlivnit samotný výslech. Toto téma bylo přiblíženo v kapitole výše (4.5.2. Intervenční).

5. Návrh výzkumu

5.1 Vliv psychologických faktorů na efektivitu policejního výslechu: Studie výslechových technik a zkušeností vyšetřovatelů

Policejní výslech je zásadním prvkem v trestním řízení, který má za cíl získat důkazy a informace od podezřelých a svědků. Nicméně, efektivita výslechů je ovlivněna různými psychologickými faktory, které jsou uvedeny v kapitole 4. Faktory a prostředky ovlivňující výslech. Tato studie se zaměřuje na identifikaci a hodnocení těchto faktorů v kontextu policejního výslechu. V rámci této studie se zaměříme na zkoumání výslechových technik používaných v práci vyšetřovatelů a jejich vztahu k jejich zkušenostem a postojům. Cílem výzkumu je porozumět, jaké techniky jsou v praxi preferovány, jak se liší mezi jednotlivými vyšetřovateli a jaké jsou jejich zkušenosti s účinností těchto technik.

⁶³ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0

5.1.1 Cíle studie

- 1) Analyzovat různé psychologické faktory ovlivňující efektivitu policejního výslechu.
- 2) Zhodnotit účinnost různých výslechových technik z pohledu psychologických aspektů.
- 3) Prozkoumat zkušenosti a názory vyšetřovatelů na aplikaci psychologických principů během výslechu.
- 4) Porovnat preferované techniky mezi jednotlivými vyšetřovateli v závislosti na jejich zkušenostech.
- 5) Posoudit účinnost používaných technik z pohledu vyšetřovatelů.

5.1.2 Metodologie

- Kvantitativní analýza prostřednictvím dotazníkového šetření s účastníky, kteří mají zkušenosti s policejním výslechem (např. policisté, vyšetřovatelé).
- Kvalitativní rozhovory s vybranými účastníky pro hlubší pochopení jejich postojů a zkušeností. Skupinové rozhovory s vyšetřovateli, aby se získaly hlubší poznatky o jejich postojích a zkušenostech.
- Sledování simulovaných výslechů za účelem pozorování aplikace různých výslechových technik.

5.1.3 Očekávané výsledky

Předpokládá se, že výzkum potvrdí význam psychologických faktorů jako klíčových determinantů úspěšného výslechu. Zároveň se předpokládá, že určité výslechové techniky budou účinnější než jiné, pokud jde o získávání informací a zachování důvěry mezi účastníky výslechu. Očekává se, že vyšetřovatelé budou mít své preference v používání konkrétních výslechových technik na základě jejich zkušeností a dosavadního úspěchu. Bude zkoumáno, zda existuje pozitivní korelace mezi zkušenostmi vyšetřovatelů a úspěšností používaných výslechových technik. Studie by měla poskytnout informace o tom, které výslechové techniky jsou nejúčinnější v různých situacích a pro různé typy vyslýchaných osob. Na základě získaných dat by měla být navržena doporučení pro policejní orgány ohledně výběru a používání výslechových technik, stejně jako proškolení vyšetřovatelů.

5.1.4 Význam studie

Výsledky této studie by mohly přispět k lepšímu porozumění procesu policejního výslechu a poskytnout užitečné informace pro zlepšení praxe v této oblasti. Mohlo by to vést ke zvýšení efektivity výslechů a snížení rizika nespravedlivých či nedůvodných obvinění.

Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu výslechu jako nedílné součásti kriminalistické taktiky. Mým hlavním cílem bylo podrobně popsat výslech z perspektivy psychologického výzkumu a prozkoumat, jak psychologie ovlivňuje jeho postupy a taktiky, včetně průběhu výslechu a používaných psychologických metod pro poznávání osobností vyslýchaných jedinců. Výslech je úzce spjat s historií forenzní psychologie, která se zabývá kriminálními případy již po dobu více než dvou set let. Tato disciplína nejen zkoumá lidskou psychiku, ale také formuje strategie a taktiky interakce během výslechu. V České republice má psychologie své místo jako samostatná disciplína, přestože je spojena s teorií a taktikou výslechu. Je důležité, aby každý, kdo provádí výslech, měl povědomí o psychologických aspektech výslechu. Přestože máme k dispozici psychologické experty, kteří mohou poskytnout odborné posudky o osobách, přímá účast forenzních psychologů při výslechu není běžná. Základem každého výslechu je příprava a následná dokumentace. Výslechy nejsou určeny pouze obviněným osobám, ale také svědkům událostí. Vzhledem k rozmanitosti věkových skupin však vyžadují odlišné přístupy, které musí být přizpůsobeny každé situaci. Výslech je složitý proces, který vyžaduje detailní znalost všech relevantních informací o osobě a činu. Je důležité, aby vyslychající brali v úvahu postavení vyslychané osoby (svědka, obviněného nebo obžalovaného) a zachovali profesionální přístup i přes případné emocionální výzvy. Touto bakalářskou prací jsem chtěla shrnout dosavadní poznatky z dané problematiky a poskytnout ucelený pohled na jeho strategie a postupy. V rámci bakalářské práce byla navržena studie zaměřená na zkoumání vlivu psychologických faktorů na efektivitu policejního výslechu. Konkrétně bylo zaměřeno na studii výslechových technik a zkušeností vyšetřovatelů. Tato studie má několik klíčových cílů. Prvním

cílem je prozkoumat, jaké faktory ovlivňují úspěšnost policejního výslechu se zaměřením na výslechové techniky používané vyšetřovateli. Druhým cílem je analyzovat, jaký vliv mají zkušenosti vyšetřovatelů na průběh a výsledky výslechu. Na tuto studii bylo navrženo kombinovat kvantitativní a kvalitativní výzkum. V rámci kvantitativní části sbírat a analyzovat data pomocí dotazníkového šetření se zaměřením na sběr informací o používaných výslechových technikách a zkušenostech vyšetřovatelů. Kvalitativní část studie by zahrnovala rozhovory s vyšetřovateli, aby došlo k získání hlubšího porozumění jejich postojů, názorů a zkušeností. Očekává se, že tato studie přinese několik důležitých výsledků. Za prvé, bude schopna identifikovat nejčastěji používané výslechové techniky a jejich efektivitu v praxi. Za druhé, se zjistí, jaké faktory ovlivňují úspěšnost policejního výslechu a jaké role hrají zkušenosti vyšetřovatelů. Celkově bude tento výzkum přínosný nejen pro akademickou oblast, ale také pro praxi v oblasti kriminalistiky a vyšetřování. Na základě těchto zjištění mohou být vyvinuty lepší postupy a techniky pro policejní výslech.

Seznam použité literatury

- 1) BLATNÝ, Marek. Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7
- 2) PLHÁKOVÁ, Alena. Temperament, inteligence, sebepojetí: nové pohledy na tradiční témata psychologického výzkumu. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003. ISBN 80-86620-05-0
- 3) BOUKALOVÁ, Hedvika; CERHA, Ondřej; SEDLÁČEK, Mojmir a ŠÍROVÁ, Eva. Psychologie komunikace. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-1388-0
- 4) BOLTON, Bill a THOMPSON, John. Entrepreneurs: talent, temperament and opportunity. 3rd pub. Oxon: Routledge, 2013. ISBN 978-0-415-63187
- 5) CAKIRPALOGLU, Panajotis. Úvod do psychologie osobnosti. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4033-1
- 6) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9
- 7) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Policejní psychologie: základy praktické psychologie pro policisty, strážníky, justiční stráž a pracovníky soukromých bezpečnostních služeb. 2. rozš. vyd. Praha: Support, 1996. ISBN 80-902164-0-4
- 8) DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4
- 9) GÁLIK, Stanislav. Psychologie přesvědčování. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4247-2
- 10) HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 8073670402

- 11) HRUŠKA TVRDÝ, Lubor; DVOŘÁK, Vratislav; FOLDYNOVÁ, Ivana; FUJAK, Radek; KRULÍK, Oldřich et al. Kriminalisticko-taktické metody při odhalování, prověřování a vyšetřování problematiky veřejných zakázek: odborná monografie. Ostrava: Accendo - Centrum pro vědu a výzkum, z.ú, 2016. ISBN 978-80-87955-07-9
- 12) JANOUŠEK, Jaromír. Verbální komunikace a lidská psychika. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1594-0
- 13) KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4
- 14) KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0
- 15) KREJČÍŘ, Miroslav. Tak mluví tělo: jedinečný systém vizuálního jazyka 3AXIS. V Brně: Grifart, 2014. ISBN 978-80-905337-5-2
- 16) MATIÁŠEK, Jan; BÁRTA, Bohumil a SOUKUP, Jaroslav. Psychologie a výslechová praxe. Praha: Orbis, 1968
- 17) MATOUŠKOVÁ, Ingrid. Aplikovaná forenzní psychologie. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0
- 18) MCKAY, Matthew; ROGERS, Peter D.; POTTER-EFRON, Ronald T.; POTTER-EFRON, Patricia S.; KNAUS, William J. et al. Jak zvládat silné emoce a osedlat svůj hněv. Přeložil Ivo MÜLLER. Praha: Portál, 2023. ISBN 978-80-262-2092-3
- 19) Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference : Ostrava 13.-15.9.2005 : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2005, s. 201. ISBN 80-7368-101-3

- 20) NĚMEC, Miroslav. Kriminalistická taktika pro policisty. Praha: EUROUNION, 2004. ISBN 80-7317-036-1
- 21) NĚMEC, Miroslav. Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. ISBN 80-7251-141-6
- 22) NEKONEČNÝ, Milan. Psychologie osobnosti. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2021. ISBN 978-80-7553-886-4
- 23) PILAŘOVÁ, Irena. Základy psychologie práce a organizace pro policejní manažery. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-102-X
- 24) PROTIVINSKÝ, Miroslav; MUSIL, Jan a PRERAD, Vladimír. Taktika výslechu v přípravném řízení trestním. 2., přeprac. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987
- 25) SPURNÝ, Joža. Psychologie výslechu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3
- 26) SPURNÝ, Joža. Psychologie výslechu. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-846-5
- 27) MUSIL, Jiří V. Analýza procesu sociální interakce: SYMLOG. Metodická příručka nejen pro mimoškolní výchovu. Olomouc: Psychologická a výchovná poradna, 2006. ISBN 80-903449-2-5
- 28) CHALUPA, Bohumír a BROŽOVÁ, Věra. Studie z kognitivní psychologie. Brno: Littera, 2011. ISBN 978-80-85763-65-2